

✿ นายสุพัฒน์ สมเสนาะ ✿

ประเภทเครื่องทอ (ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ)

ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ

“ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ” เป็นภูมิปัญญาของคนในสมัยก่อน ที่มีการนำเส้นฝ้ายมาย้อมด้วยสีจากธรรมชาติ เพื่อให้ได้เส้นฝ้ายที่มีสีสวยงดงาม เมื่อนำมาทอเป็นผืนผ้า จะทำให้มีความโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ โดยคนในสมัยก่อนได้นิยมนำเอาเปลือกไม้ที่หาได้จากธรรมชาติมาย้อมจนเกิดเป็นผลงานที่มีคุณค่า และได้รับการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นมาจนถึงปัจจุบันนี้ บ้านห้วยสะคาม ตำบลโขงเจียม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ได้รับการยอมรับว่าเป็นผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติที่มีคุณภาพและความสวยงามแห่งหนึ่งของประเทศไทย คนในชุมชนยังคงย้อมสีธรรมชาติด้วยกรรมวิธีโบราณ ทำให้ผลงานที่ได้สร้างสรรค์มีความสวยงาม เป็นเอกลักษณ์ แม้ปัจจุบันการย้อมสีธรรมชาติจะลดน้อยลง แต่คนในบ้านห้วยสะคาม ยังคงอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาการย้อมสีธรรมชาติของบรรพบุรุษอยู่เสมอจนถึงปัจจุบันนี้

ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ

การอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญา

นายสุพัฒน์ สมเสนาะ มีความชื่นชอบงานทางด้านผ้าไทยมาตั้งแต่เด็ก เมื่อเติบโตขึ้นยังคงมีความรักและความชื่นชอบงานผ้าไทยอย่างต่อเนื่อง นับแต่นั้นและได้เรียนรู้การสร้างสรรค์ผลงานผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติอย่างจริงจัง

นายสุพัฒน์ได้เรียนรู้การย้อมเส้นฝ้ายด้วยสีธรรมชาติจาก นายนิพัทธ์ จันทร์ทร ผู้มีความรู้ด้านการย้อมสีธรรมชาติคนสำคัญ นายสุพัฒน์ได้เรียนรู้การย้อมครามเป็นครั้งแรกด้วยกรรมวิธีการย้อมแบบโบราณที่ให้สีมีความคงทน สวยงาม จากนั้นนายสุพัฒน์จึงเริ่มย้อมคราม ครั้ง ฝาง จนสามารถย้อมให้สีมีความคงทน นายสุพัฒน์จึงได้ย้อมสีธรรมชาติตั้งแต่นั้นมาเพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาของท้องถิ่นเอาไว้ ไม่ให้สูญหายไปตามเวลา

นายสุพัฒน์มีความมุ่งมั่นตั้งใจสร้างสรรค์ผลงานผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ โดยเน้นอนุรักษ์กรรมวิธีการย้อมทั้งหมดด้วยวิธีแบบโบราณ นอกจากเป็นการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาของบรรพบุรุษแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่ให้ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของบ้านห้วยสะคามเป็นที่รู้จักมากขึ้น และยังคงเป็นผู้สืบทอดการสร้างสรรค์ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติอยู่อย่างต่อเนื่องเป็นเวลากว่า 24 ปีมาแล้ว

ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ

ภาพลายของ คราม

ภูมิปัญญาที่สะท้อนทักษะฝีมือเชิงช่าง

นายสุพัฒน์ ถือเป็นช่างที่มีทักษะและความชำนาญในการย้อมสีธรรมชาติเป็นอย่างมาก โดยยังคงสร้างสรรค์ผลงานทุกชิ้นด้วยกรรมวิธีโบราณ ตั้งแต่การนำเส้นฝ้ายมาย้อมสีธรรมชาติ จากวัสดุที่หาได้จากท้องถิ่น เช่น ครั่ง คราม ฝาง มะเกลือ เป็นต้น เพื่อให้ได้สีที่มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ วัสดุในการย้อมสีต้องมาจากธรรมชาติทั้งหมดโดยที่ไม่มีสีเคมีมาผสมเลยแม้แต่น้อย

ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ

นายสุพัฒน์ให้ความสำคัญถึงกรรมวิธีการย้อมแบบโบราณเพื่อให้ได้เส้นฝ้ายที่มีคุณภาพ ย้อมสีติดทนนาน เมื่อนำเส้นฝ้ายไปทอเป็นผืนผ้าจะทำให้ผลงานมีความสวยงาม ด้วยสีที่เป็นธรรมชาติ ปลอดภัยต่อผิวหนัง มีความเนียนนุ่มเมื่อสวมใส่ การสร้างสรรค์งานหัตถกรรมผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติที่สะท้อนให้เห็นถึงทักษะฝีมือของช่าง อยู่ที่ความชำนาญในการย้อม เนื่องจากการย้อมสีธรรมชาติจะมีความยากและมีหลายขั้นตอน ถ้าหากไม่มีความรู้และไม่มีความชำนาญ สีจะติดเส้นฝ้ายไม่เสมอกันในทุกเส้น ถ้าหากย้อมไม่ดีสีจะไม่ติดทน

นายสุพัฒน์จะเน้นความเข้มของสีที่ได้จากกรรมวิธีการย้อมจากธรรมชาติ ทุกขั้นตอนของการสร้างสรรค์ผลงานนายสุพัฒน์จะใส่ใจในทุกขั้นตอน ทำให้เส้นฝ้ายมีความสวยงาม สีเป็นธรรมชาติ เมื่อนำมาทอจะให้ความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์

เอกลักษณ์ผลงานที่โดดเด่น

เอกลักษณ์ผลงานผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติฝีมือนายสุพัฒน์อยู่ที่ความสวยงามของสีสันทึบเนียน ผ้า นายสุพัฒน์จะย้อมฝ้ายด้วยสีธรรมชาติที่ได้จากฝาง มะเกลือ คราม ขนุน ใบสมอไทย เปลือกลูกหยา เป็นต้น ซึ่งเป็นพันธุ์ไม้ที่หาได้ตามท้องถิ่นและให้สีที่ต่างกัน เมื่อนำมาย้อมสีบนเส้นไหมหรือเส้นฝ้าย ทำให้ผลงานมีเอกลักษณ์ สีสันทึบสวยงาม อีกทั้งเมื่อย้อมสีด้วยกรรมวิธีแบบโบราณทำให้สีติดทนนานมากขึ้น ไม่หลุดลอกง่าย

นอกจากนี้ นายสุพัฒน์ยังคงอนุรักษ์ลวดลายโบราณ เช่น ลายขีด ลายจก เพื่อรักษาภูมิปัญญาของบรรพบุรุษต่อไป ลวดลายที่นายสุพัฒน์ มีความภาคภูมิใจที่สุด คือ ลวดลายจกที่เป็นเอกลักษณ์การจกของชุมชน ที่ยังคงสร้างสรรค์การจกด้วยวิธีโบราณ เพื่อรักษาและอนุรักษ์การจกแบบดั้งเดิมที่บรรพบุรุษได้สืบทอดมาให้แก่ลูกหลาน

ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ

การถ่ายทอดความรู้และการพัฒนาผลงาน

นายสุพัฒน์ มีความตั้งใจที่จะถ่ายทอดความรู้งานหัตถกรรมผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติสู่ชุมชน นายสุพัฒน์ได้เผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่เด็กและเยาวชนคนในชุมชนที่สนใจงานผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งหวังให้เด็กรุ่นใหม่สืบสานภูมิปัญญาพื้นบ้านของท้องถิ่นต่อไป

ในด้านการพัฒนาผลงาน นายสุพัฒน์จะเลือกใช้เส้นฝ้ายแท้และสีธรรมชาติมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ และได้พัฒนาให้ผลงานมีความสวยงามอยู่เสมอ นอกจากนี้นายสุพัฒน์ยังคงสร้างสรรค์ผลงานในแบบดั้งเดิม เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาของ บรรพบุรุษไทยให้คงอยู่ต่อไป